

วัดภูผากิमुख

ตั้งอยู่ในพื้นที่ อ.เมือง จ.พัทลุง เป็นวัดสำคัญอีกวัดหนึ่งของจังหวัด ภายในวัดจะมีสถานที่สำคัญหลายแห่ง คือ

พระธาตุเจดีย์ เรียกว่า ธรรมเจดีย์ สร้างโดยพระธรรมเมธาจารย์ เมื่อปี พ.ศ. 2536 ลักษณะเป็นเจดีย์องค์ขาว มีสิงห์ล้อมรอบ เป็นเจดีย์ที่สวยงามมากอีกองค์หนึ่งของภาคใต้

พิพิธภัณฑสถานพระเกียรติ 72 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เมื่อ พ.ศ. 2542 ภายในมีโบราณวัตถุที่อดีตเจ้าอาวาสวัดภูผากิमुख ที่มรณภาพไปแล้วได้เก็บรวบรวมไว้ ประกอบด้วย พระพุทธรูป เครื่องลายคราม และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ จำนวนมากกว่า 10,000 ชิ้น วัดภูโบราณเหล่านี้ล้วนแต่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก

พระธาตุเจดีย์ วัดภูผากิ मुख

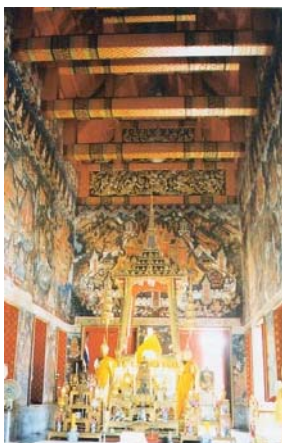
วัดมัชฌิมาวาสวิหาร (วัดกลาง)

ตั้งอยู่ที่ ถ.ไทรบุรี อ.เมือง จ.สงขลา ใจกลางเมืองสงขลา เดิมเรียกตามชื่อผู้สร้างว่า วัดยายสิจันทร์ ต่อมาวัดสร้างขนานทางทิศเหนือและทิศใต้ คือ วัดเลียบกับวัดโพธิ์ จึงเรียกวัดนี้ว่า “วัดกลาง” พ.ศ. 2431 สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเปลี่ยนชื่อเป็น วัดมัชฌิมาวาส และ พ.ศ. 2460 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ โปรดเกล้าฯ ให้ยกขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี มีชื่อเป็นทางการว่า วัดมัชฌิมาวาสวิหาร (สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา, 2543)

พระอุโบสถทรงไทยสมัยรัตนโกสินทร์

วัดมัชฌิมาวาสวิหาร เป็นวัดที่มีความสำคัญยิ่งในจังหวัดสงขลา ฐานะที่เคยใช้เป็นสถานที่ ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ประจำปี เป็นวัดสถานที่แรกตั้งโรงเรียนหลวงแห่งแรกของจังหวัดสงขลา คือ โรงเรียนมหาวชิราวุธ ปัจจุบันเป็นที่ตั้ง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติภัทรศีลสังวร (มัชฌิมาวาส) ซึ่งได้เริ่มกิจการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2477 จนกรมศิลปากรได้ยกขึ้นเป็นสาขาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2500 มีศิลปวัตถุและโบราณวัตถุล้ำค่ากว่า 4,884 ชิ้น

จิตรกรรมฝาผนัง ในพระอุโบสถ

ละ

หอไตรพระจอม

ศาลาญีตัดตน

ตำรายาในศาลาญีตัดตน

จิตรกรรมฝาผนัง ภาพญีตัดตน ในศาลาญีตัดตน

วัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร มีความสำคัญในด้านโบราณสถานและศิลปกรรมของจังหวัดสงขลา อันได้แก่ พระอุโบสถทรงไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ที่ย่อส่วนเลียนแบบพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ภายในมี จิตรกรรมฝาผนัง งดงามล้ำค่าทั้งทางศาสนา ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม เจ้าพระยาวิเชียรคีรี (บุญสังข์) เป็นผู้สร้าง รวมทั้ง ศาลาญีตัดตน ที่ภายในจารึก ตำรายา และภาพญีตัดตน ไว้ถึง 40 ภาพ กับโต๊ะหรือเจดีย์แบบจีน สร้างด้วยหินแกรนิต ย่อมุม 6 เหลี่ยม สูง 7 ชั้น ตามคติจีน

จิตรกรรมฝาผนังวัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร มีสองแห่ง คือ ที่พระอุโบสถและที่ศาลาญี งานจิตรกรรมฝาผนังที่พระอุโบสถ เป็นภาพเขียนสีฝุ่นบนผนังปูน เป็นงานฝีมือช่างหลวงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นภาพพุทธประวัติ ทศชาติชาดก และเทพชุมนุม ถือว่าเป็นจิตรกรรมที่เด่นและสำคัญยิ่ง องค์ประกอบของภาพมีความงดงาม และบรรจุเรื่องราวไว้สมบูรณ์มาก ทั้งได้สะท้อนภาพของสังคม แสดงให้เห็นวัฒนธรรมการแต่งกาย การละเล่น ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในสมัยนั้น งานจิตรกรรมฝาผนังที่ศาลาญี เป็นภาพเขียนสีฝุ่นบนผนังปูน เป็นภาพญีตัดตน ภาพเครื่องยาไทย และโต๊ะหมู่บูชาของจีน

นอกจากนั้นยังมี ศาลาการเปรียญ หอไตรพระจอม วิหาร กุฎ และ ซุ้มประตู กับกำแพงที่มีทิวา จตุโลกบาล ซึ่งคนทั่วไปเรียกว่า ยักษ์วัดกลาง อยู่ประจำ 4 มุม กำแพงด้วย

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2518

วัดมหิตมังคลาราม (วัดหาดใหญ่ใน)

ตั้งอยู่ เลขที่ 134 ม.1 ถ.เพชรเกษม ต.ควนลัง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ใกล้สะพานคลองอู่ตะเภา เป็นที่ประดิษฐาน “พระพุทธรูปมหิตมังกล” พระนอนขนาดใหญ่ ที่มีความยาว 35 ม. สูง 15 ม. กว้าง 10 ม. ใหญ่เป็นอันดับสามของโลก ที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมไป

วัดหาดใหญ่ใน จัดตั้งเป็นสำนักสงฆ์เมื่อ พ.ศ. 2488 ประกาศจัดตั้งเป็นวัดเมื่อ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2490 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2497 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงรับวัดนี้ในพระราชทานุเคราะห์และพระราชทานนามวัดใหม่ว่า วัดมหิตมังกลาราม พร้อมพระราชทานอนุญาตให้หล่อพระนามาภิไธย ย่อว่า ม.ว.ก. ติดชุมประตูดวัดเมื่อ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2520 วัดนี้มีเนื้อที่ทั้งหมด 22 ไร่ 1 งาน 86 ตร. ม. ในวัดมีโบราณสถานที่สำคัญ คือ

พระพุทธรูปมหิตมังกล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทานนามให้ ประวัติการก่อสร้างทำพิธีวางศิลาฤกษ์ เริ่มก่อสร้างเมื่อ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2515 องค์พระมีความยาว 35 ม. สูงจากพื้นดินถึงยอดพระเกตุ 15 ม. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้ง 2 พระองค์ เสด็จมาประกอบพิธียกพระเกตุมาลา เมื่อ 2 กันยายน พ.ศ. 2519 สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกเสด็จเยี่ยมชมและทรงประกอบพิธีประดิษฐานแผ่นศิลาจารึกไว้ที่พระเขนยพระพุทธรูปมหิตมังกล เมื่อ 30 มีนาคม พ.ศ. 2520 สมเด็จพระโอรสาธิราชและพระวรราชา เสด็จมาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ ดำเนินการก่อสร้างวิหารพระพุทธรูปมหิตมังกล เมื่อ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 พระวิสุทธิวงศาจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนใต้ มาประกอบพิธียกช่อฟ้าพระพุทธรูปมหิตมังกล เมื่อ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2529

ภายใต้พระนอน มีห้องที่ยาวพอๆ กับความยาวขององค์พระอยู่ ในห้องนั้นเป็นที่รวบรวมของพระพุทธรูปและวัตถุมงคล ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าเพื่อสักการะบูชา และบริเวณผนังยังสร้างเป็นช่องเล็กๆ เพื่อเก็บกระดูกของผู้ต้องการ

พระวิหาร เป็นอีกที่หนึ่งซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมวัดภายในมีพระพุทธรูปและรูปถ่ายเจ้าอาวาสคนเก่าทั้งยังมีตู้รับบริจาคเพื่อแลกกับของที่ใช้สักการะบูชาเป็นอีกสถานที่หนึ่งภายในวัดที่มีความสวยงามมาก

วัดยางงาม

ตั้งอยู่ที่ ม.9 ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง วัดยางงามสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อ พ.ศ. 2348 ผู้สร้างวัดนี้ คือ จอมเพ่งและจอมจำ เข้าใจว่าเป็นกรมการเมืองพัทลุง และเล่ากันว่าได้เกณฑ์นักโทษที่ถูกคุมขังในคุกเมืองพัทลุงมาช่วยสร้างจนสำเร็จ ดังนั้นจอมเพ่งและจอมจำอาจจะเป็นผู้คุมหรือพัศดีก็ได้

ทางเข้าวัดมีต้นยางขนาดใหญ่ปลูกอยู่

พระอุโบสถ วัดยางงาม

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือ พระอุโบสถ ที่หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงแก้วก่ออิฐถือปูนมีประตูทางเข้า 2 ทาง คือด้านหน้าและด้านหลัง อุโบสถตั้งอยู่บนฐานบัวคว่ำบัวหงาย แต่ในปัจจุบันเป็นฐานเขียง มีบันไดนาคเข้าสู่พระอุโบสถทั้งสองทาง รอบพระอุโบสถมีเสานางเรียงรองรับปีกชายคาจำนวน 22 เสา ขอดหัวเสาประดับลวดลายปูนปั้นรูปกลีบบัว ปลายเสามีคันทวยจำหลักลวดลายกนก รูปนาค พระอุโบสถมี 2 ประตู เหนือขอบประตูและหน้าต่างมีลวดลายปูนปั้นประดับ เป็นลายแบบเดียวกับที่วัดวังและวัดวิหารเบิก หน้าบันพระอุโบสถเป็นไม้จำหลักฝีมือท่านธรรมกิจกับจอมเสนีย์ ด้านหน้าจำหลักรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ

อีกมุมหนึ่งของพระอุโบสถ วัดยางงาม

ตอนล่างเป็นรูปเทพพนม 2 ข้าง ประกอบด้วยลายกนกก้านแย่งรูปชัชวาลย์และนางเมขลาหล่อแก้ว ด้านหลังเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ 3 เศียร ตอนล่างเป็นรูปราหูสองข้างประกอบด้วยลายกนกก้านแย่งรูปชัชวาลย์ประดับกระจกลงรักปิดทอง ภายในพระอุโบสถมีพระพุทธรูปปูนปั้นทรงเครื่องใหญ่ปางมารวิชัยเป็นพระประธาน ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีที่มีลวดลายปูนปั้นลายดอกไม้ มีลายผ้าทิพย์ห้อยลงมา ลักษณะพระพักตร์ พระพุทธรูปคล้ายกับพระพักตร์พระนารายณ์จำหลักที่หน้าบันบนเพดานพระอุโบสถเขียนภาพจิตรกรรมรูปดอกไม้ไม้สลักรูปลายไก่อ่า

พระพุทธรูปหินอ่อน ปางมารวิชัยประทับนั่งขัดสมาธิเพชรเป็นศิลปะแบบพม่า

วัดรัตนาราม

ตั้งอยู่เลขที่ 597 บ.ปากพะยูน อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ตั้งวัดเป็นพื้นราบลาดต่ำมาทางทิศตะวันออก วัดรัตนารามสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2448 เดิมมีนามว่า “วัดปากพะยูน” บางคนเรียกว่า “วัดบ่อหมาเปะ” ได้พระอธิการสุข มาริเริ่มดำเนินการสร้างวัดนี้ตั้งแต่ พ.ศ. 2440 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2489 เขตวิสุงคามสีมา ขนาดกว้าง 40 ม. ยาว 80 ม. ได้ผูกพัทธสีมา พ.ศ. 2490 ภายในวัดรัตนารามมีศาสนวัตถุต่างๆ ดังนี้

อุโบสถ ขนาดกว้าง 10 ม. ยาว 21 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2503 โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก

ศาลาการเปรียญ ขนาดกว้าง 18.2 ม. ยาว 35.7 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2499 โครงสร้างคอนกรีตและไม้เนื้อแข็ง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย พระเพลากว้าง 3 ศอก สูง 2 ศอกเศษ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2471

หอนั่น ขนาดกว้าง 43 ม. ยาว 49 ม. สร้าง พ.ศ. 2515 เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก

พระประธานในอุโบสถ พระเพลากว้าง 4 ศอก สูง 4 ศอกเศษ เป็นพระพุทธรูปชินราชขัดเงา พร้อมพระสาวก 2 องค์ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2498

พระพุทธรูปปางไสยาสน์นาคยาว 20 ม. สูง 20 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2516 ประดิษฐานบนยอดเนินควนทางทิศตะวันตกของวัด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ถวายพระนามว่า “พระพุทธรัตนการ”

วัดรัตนาราม

ตั้งอยู่เลขที่ 506 ม.1 บ.โคกย่านาง อ.บางแก้ว จ.พัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ตั้งวัดเป็นที่ราบสูงกว่าบริเวณโดยรอบ วัดรัตนารามประกาศเป็นวัดตั้งแต่ พ.ศ. 2483 แรกเริ่มสร้างวัดเมื่อ พ.ศ. 2479 โดยท่านพระครูศรีฐานารักษ์จากวัดรัตนาราม อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง ได้นำชาวบ้านมาตัดไม้ไปสร้างอุโบสถของวัดท่านและได้ถือเอาสถานที่พักอาศัยเป็นที่ตั้งวัด ต่อมา พ.ศ. 2481 ท่านได้ส่งพระเย็น อากโม มาอยู่เพื่อดำเนินการสร้างวัดต่อมาจนแล้วเสร็จ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2493 เขตวิสุงคามสีมา ขนาดกว้าง 40 ม. ยาว 80 ม. ได้ผูกพัทธสีมาเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2493 ต่อมาทางวัดได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2508 และได้อนุญาตให้ทางการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นภายในวัด ภายในวัดมีศาสนวัตถุต่างๆ ดังนี้

อุโบสถ ขนาดกว้าง 7 ม. ยาว 23 ม. สร้าง พ.ศ. 2536

ศาลาการเปรียญ ขนาดกว้าง 17 ม. ยาว 35 ม. สร้าง พ.ศ. 2501

ศาลาบำเพ็ญกุศลงานศพ ขนาดกว้าง 17 ม. ยาว 20 ม.

พระประธานในอุโบสถ พระเพลากว้าง 69 นิ้ว สูง 72 นิ้ว

พระประธานในศาลาการเปรียญ พระเพลากว้าง 49 นิ้ว สูง 72 นิ้ว

พระพุทธรูปขนาดเล็กสมัยต่างๆ จำนวน 38 องค์

วัดวัง

ตั้งอยู่ที่ ม.4 ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง พื้นที่ของวัดวังมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่า ด้านเหนือจดถนนรามศวร์ - อภัยอภิรักษ์ ด้านตะวันออกและตะวันตกจดคูน้ำ ด้านใต้จดคลองน้ยหรือคลองน้ำเชี่ยว

ชื่อและที่มาของคำว่าวัดวังสันนิษฐานว่ามาจาก 2 แนวทาง คือ บริเวณที่ตั้งวัดเป็นวังน้ำลึกที่คลองน้ำเชี่ยวไหลมาบรรจบกับคลองลำปำหรือคลองห้วยวัง จึงเรียกว่า วัดวัง หมายถึงวัดที่ตั้งอยู่ตรงบริเวณห้วยน้ำลึก ที่เรียกว่าวัดวัง อีกแนวทางหนึ่งเป็นวัดที่ตั้งใกล้กับจวนเจ้าเมือง จึงเรียกว่า วัดวัง วัดนี้สร้างในสมัยใดไม่มีข้อยุติ สันนิษฐานว่าสร้างก่อน พ.ศ. 2359 ซึ่งเป็นช่วงสมัยที่พระยาพัทลุง (ขุน) ย้ายที่ทำการเมืองจากบ้านม่วงมาตั้งอยู่ที่บ้านลำปำ ตำบลโคกลุงนั้นในบริเวณใกล้เคียงไม่มีวัดอยู่ก่อนเลย ดังนั้นจึงสร้างวัดนี้ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นวัดประจำเมืองประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาแก่ข้าราชการเมืองพัทลุง และใช้เป็นศูนย์รวมของชุมชน นอกจากนี้อาจใช้การสร้างวัดเพื่อแสดงให้เห็นว่าพระยาพัทลุง (ขุน) ซึ่งเปลี่ยนจากการนับถือศาสนาอิสลามมาเป็นศาสนาพุทธ มีความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และยังทำให้เกิดความไว้วางใจจากส่วนกลางอีกด้วย การสร้างวัดวังมาสำเร็จบริบูรณ์และทำการฉลองวัดในสมัยรัชกาลที่ 2 โดยมีพระยาพัทลุง (ทองขาว) เป็นเจ้าเมือง หลังจากนั้นเป็นต้นมาวัดวังได้รับการดูแลเอาใจใส่บูรณะปฏิสังขรณ์จากเจ้าเมืองพัทลุงเสมอมา

บริเวณวัดวัง

หลักฐานทางประวัติศาสตร์/โบราณคดีที่สำคัญ

ภายในวัดประกอบด้วยโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย ที่สำคัญ คือ

พระอุโบสถ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ตัวพระอุโบสถขนานกับคลองน้ำเชี่ยว ลักษณะเป็นอาคารทรงไทย ด้านหน้ามีมุขเด็จยื่นออกมา มีเสากลม 2 เสา รองรับ ภายในมุขเด็จ มี พระพุทธรูปปูนปั้นปางปาไลโลย์ ด้านข้างมีเสานางเรียง (เสากลม) ก่ออิฐถือปูนด้านละ 7 เสา แต่ละเสาประดับด้วยลายปูนรูปกลีบบัวหงาย หน้าบันพระอุโบสถทั้งสองด้านเป็นไม้จำหลักลวดลายลงรักปิดทอง โดยด้านหลังจำหลักรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ 3 เศียร มีลวดลายกนก ส่วนด้านหน้าจำหลักเป็นรูปพระพายทรงม้า 3 เศียร ประกอบด้วยลายกนกก้านแย่ง และรูปเทพธิดากินรี ส่วนประตูทางเข้าอุโบสถด้านหน้าทั้ง 2 ประตู เป็นลายรดน้ำรูปทวารบาล ต่อมา ขุนอรรถวินุรักษ์ (อรรถ จันทโรจวงศ์) ได้บูรณะใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยแกะสลักปูนางกินนร บานละ 6 คู่ ลงรักปิดทองในบานประตูด้านขวามือ ส่วนบานประตูด้านซ้ายมือแกะสลักเป็นรูปทวารบาล บานแรกเป็นรูปนางฟ้าหรือเทพธิดาถือดอกไม้อ่อนได้เป็นรูปหนูมานแบก อีกบานเป็นรูปพระนารายณ์ 4 กร ทรงพระยานาคเป็นพาหนะ ตอนล่างเป็น

รูปหนูมานแบก เนื้อขอบประตูทั้งสองเป็นลวดลายปูนปั้นลายดอกไม้ พันธุ์พฤกษาประกอบรูปสัตว์ต่างๆ ลักษณะของลวดลายนี้คล้ายกับวัดวิหารเบิก ส่วนหน้าต่างของพระอุโบสถมีด้านละ 6 บาน แต่เดิมลวดลายบนบานหน้าต่างเป็นลายรดน้ำรูปทวารบาล ต่อมาลบเลื่อนไปจึงเขียนใหม่ด้วยสีน้ำมัน เนื้อขอบหน้าต่างทั้ง 6 บาน เป็นลวดลายปูนปั้นดอกไม้ใบไม้พันธุ์พฤกษา แต่มีบางช่องหน้าต่างทำเป็นลวดลายหน้ากาลประกอบพันธุ์พฤกษา ภายในพระอุโบสถมีพระประธานปูนปั้นลงรักปิดทองปางมารวิชัย ประดิษฐานบนฐานชุกชีย่อมุมไม้สิบสอง และฐานลายแข่งสิงห์ มีลายผ้าทิพย์ด้านหน้า เป็นศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนฝาผนังพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นเรื่องพุทธประวัติทั้ง 4 ด้าน แต่ได้สอดแทรกวิถีชีวิตของชาวบ้านที่สะท้อนถึงสภาพสังคมในช่วงระยะเวลานั้น เช่น รูปภาพการประกอบอาชีพของชาวบ้าน การชนวัว การแต่งกาย คนต่างถิ่น เช่น จีน ญวน ฝรั่งเศส นอกจากนี้ในที่ผนังตอนในด้านหน้าพระอุโบสถ มีรูปชายแก่นั่งชันเข่า มือขวาจับที่ค้ำหมาก มือซ้ายจับครกค้ำหมาก ด้านขวามือของรูปปั้นทำเป็นรูปไม้เท้า ชาวบ้านเรียกว่า ชายโง่ หรือยายทองคำ เป็นที่นับถือของชาวบ้าน

ใบพัทธสีมา อยู่รอบพระอุโบสถ มีจำนวน 8 ใบ จำหลักจากหินทรายแดง ตั้งอยู่บนฐานสูงแบบย่อมุมไม้สิบสอง มีฐานแข่งสิงห์ และฐานบัวหงายรองรับใบเสมา และมีลวดลายปูนปั้นรูปดอกไม้ ใบไม้ ลายกระจัง ลายกลับบังประดิษฐานอยู่ทั้งด้าน ส่วนที่ตัวใบเสมาประดับลายปูนปั้นรูปดอกไม้ ใบไม้ทั้งสองด้าน เป็นศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์

เจดีย์รอบอุโบสถ เจดีย์ตั้งอยู่รอบอุโบสถมี 8 องค์ เป็นศิลปะสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เจดีย์ทั้ง 8 องค์ มี 3 แบบ คือ ทรงย่อมุมไม้สิบสองจำนวนสององค์ อยู่ทางทิศใต้และทิศเหนือ ทรงกลีบบะเพราจำนวน 1 องค์ อยู่ทางทิศตะวันตก ทรงกลมจำนวน 5 องค์ อยู่ทิศใต้ 1 องค์ ทิศตะวันออก 2 องค์ ทิศเหนือ 1 องค์

วิหารคด ล้อมรอบพระอุโบสถโดยอยู่ห่างจากพระอุโบสถประมาณ 5 ม. หลังคาเป็นเครื่องไม้มุงกระเบื้องเคลือบดินเผา ผนังก่ออิฐถือปูน มีเสากลมลวดลายปูนปั้นกลีบบัวหงาย จำนวน 50 เสา ประตูทางเข้าทั้ง 4 ทิศ มีช่อชุ้มแบบชุ้มทรงยอดเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง มีชุ้มจระนำทั้ง 4 ทิศ แต่เดิมภายในชุ้มแต่ละด้านมียักษ์ถือกระบอง ปัจจุบันไม่มี ภายในวิหารคดประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย จำนวน 108 องค์ ตรงมุมทั้ง 4 ของวิหารคดจะเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่แบบกษัตริย์

เจดีย์องค์ใหญ่ มีความสูง 12 ม. ตั้งอยู่มุมกำแพงวัดด้านตะวันตกเฉียงเหนือก่ออิฐถือปูน เป็นเจดีย์ฐาน 8 เหลี่ยม บนลานกั้นเป็นกำแพงแก้วประดับด้วยกระเบื้องปรางเคลือบสีเขียว ต่อจากนั้นเป็นฐานแข่งสิงห์ 4 ชั้น และย่อมุมไม้สิบสอง องค์เจดีย์เป็นแบบระฆังคว่ำหรือทรงลังกา ไม่มีบัลลังก์ แต่มีปล้องไฉน 14 ปล้อง จากนั้นเป็นปลียอดและหยาดน้ำค้าง

โบราณวัตถุ ภายในวัด ได้แก่ ธรรมาสน์ ทำด้วยไม้จำหลักลวดลายดอกไม้พันธุ์พฤกษาลงทอง ตู้พระธรรมลายรดน้ำเป็นทรงตู้สี่เหลี่ยมแบบขาสิงห์ มีลวดลายกนกกันแย่งประกอบรูปสัตว์ต่างๆ โองน้ำศิลปจีนจำนวน 2 ใบ เป็นโองดินเผาทรงสูงเคลือบสีเขียวไม่มีลวดลาย อีกใบเป็นโองดินเผาทรงเตี้ยปากกว้าง เคลือบสีน้ำตาลมีลวดลายรูปนกและต้นไม้ จัดอยู่ในราชวงศ์เชียง

เจดีย์องค์ใหญ่

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478

วัดวิหารเบิก

ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามถนนกับวัดวัง ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง มีคลองน้ำเขียวไหลผ่านทางด้านตะวันตกของวัดสร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นระยะเดียวกับการสร้างวัดวังและวัดยางงาม

พระอุโบสถ เป็นอาคารทรงไทยก่ออิฐถือปูน หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงแก้วก่ออิฐถือปูนล้อมรอบและด้านทิศตะวันออกของกำแพงแก้วทำเป็นซุ้มประตู ที่มุมกำแพงแก้วทั้ง 4 มุม มีรูปยักษ์ปูนปั้นมุมละ 1 คน ตัวพระอุโบสถตั้งอยู่บนฐานสูง ฐานทักษิณหรือฐานพาไล มีเสารองรับน้ำหนักปีกชายคาด้านนอกตัวพระอุโบสถ 16 เสา ประดับลายปูนปั้นรูปกลีบบัวที่หัวเสา เหนือขอบประตูหน้าต่างมีลวดลายปูนปั้นรูปดอกไม้พันธุ์พฤกษาเป็นแบบเดียวกับที่ปรากฏในวัดวังและวัดยางงาม ส่วนบานประตูและหน้าต่างเป็นลายรดน้ำรูปทวารบาลรูปกนิริ รูปกนิกร แต่ในปัจจุบันลบเลือนหมดแล้ว หน้าบันพระอุโบสถเป็นลายปูนปั้น ด้านหน้ารูปพระนารายณ์ทรงครุฑหุศุนาค ประกอบด้วยลายกนกเปลวกันแย่ง ด้านหลังเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ 3 เศียร ภายในพระอุโบสถมีพระประธานปูนปั้นปางมารวิชัย มีภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 4 ด้าน เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ มีรูปเทพชุมนุมขนาดใหญ่ประทับนั่งพนมมือหันหน้าเข้าสู่พระประธานตอนล่างระหว่างช่องประตูและหน้าต่างเขียนรูปเรื่องทศชาติ จิตรกรรมฝาผนังนี้เขียนโดยหลวงเทพบัณญัติ (สุน) กรรมการเมืองพัทลุงเมื่อปี พ.ศ. 2403

พระพุทธรูปหินอ่อนศิลปพม่า จำหลักด้วยหินประทับนั่งขัดสมาธิเพชร จีวรเป็นริ้ว มีพระเกตุมาลาเป็นรูปเปลวเพลิง

ภาพเขียนประดับมุก ฝีมือช่างชาวญี่ปุ่น เขียนในกระจกเป็นรูปทิวทัศน์ชายทะเล ประดับเปลือกหอยมุก กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478

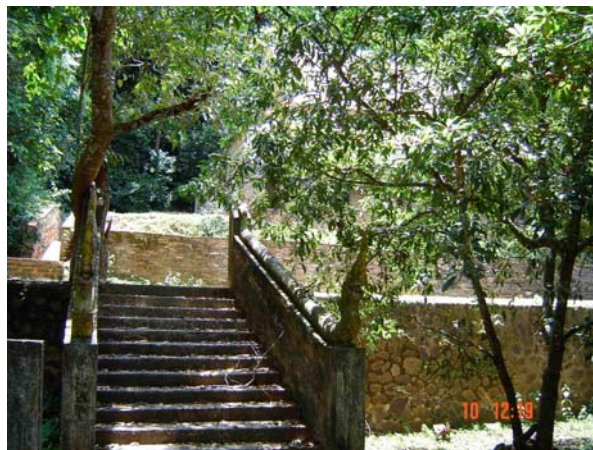

เจดีย์และพระอุโบสถ วัดวิหารเบิก

วัดคีรีวรรณาวาส

ปัจจุบันเป็นวัดร้าง ตั้งอยู่ ม.2 บ.บ่อเตย ต.หัวเขา อ.สิงหนคร จ.สงขลา ตั้งระหว่างวัดบ่อทรัพย์กับ วัดภูผาเบิก โบราณสถานภายในวัดประกอบด้วย พระอุโบสถ ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว ที่ประตูทางเข้าด้าน ตะวันออกเป็นซุ้มแบบจีน เจดีย์ก่อด้วยอิฐถือปูนตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสและฐานปัทม์ หอระฆัง อาสน์สงฆ์ กลางลานได้ร่มไม้ กล้วยไม้โบราณ ศาลา และบ่อน้ำที่เก็บอัฐิ (สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา, 2543)

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528

พระอุโบสถและบันไดนาคเข้าพระอุโบสถ วัดคีรีวรรณาวาส

วัดสวนทาราม

หรือ “วัดสวนทาราม” หรือ “วัดสวนแก้ว” เป็นวัดร้างตั้งอยู่ ม.2 ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบางแก้วไปทางทิศตะวันออกประมาณ 7 กม. เป็นวัดสมัยกรุงศรีอยุธยาขึ้นกับคณะป่าแก้ว เมืองพัทลุง ในสมัยนั้นมีศูนย์กลางอยู่ที่วัดเขียน ต.จองถนน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง วัดนี้ตามหลักฐานในหนังสือ ถิ่นปนาวัดเมืองพัทลุง เขียนเมื่อ พ.ศ. 2272 สมัยอยุธยาตรงกับสมัยแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ ได้ระบุไว้ตอนหนึ่งว่า “วัดสวนแก้วมหาศรีประญาเป็นวัด นายพันเทพเป็นนายอนาพยาบาล มีข้าพระเจ็ดห้วงนาง พรหม ห้วงนาง๑ นางชัยห้วงนาง๑ นางอ้ายห้วงนาง๑ นางผ่องห้วงนาง๑ นางสุกห้วงนาง๑ นางคงห้วงนาง๑ นางสุกห้วงนาง๑”

วัดนี้ได้ร้างไปเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว ปัจจุบันบริเวณวัดเป็นป่ารก ชาวบ้านได้เข้าทำไร่ทำนาและปลูกเรือนอาศัย ซากโบราณวัตถุสถานที่เหลืออยู่ในบริเวณนี้ได้แก่เนินดินอุโบสถกว้างประมาณ 10 ม. ยาวประมาณ 20 ม. และซากพระประธานจำหลักหินทรายแดงปางมารวิชัยหน้าตักกว้าง 1 ม. รวมถึงซากพระพุทธรูปหินทรายแดงอีกหลายองค์ส่วนใหญ่ไม่มีเศียร บางส่วนได้นำไปเก็บรักษาที่ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง และสถาบันทักษิณคดีศึกษา

วัดตงน้อย

ตั้งอยู่ริมทะเลสาบสงขลาที่ ม.4 ต.หานโพธิ์ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง เดิมชาวบ้าน เรียกว่า “วัดตงเหนือ” เป็นวัดโบราณสร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา วัดตงน้อยสร้างหลังวัดตงใหญ่ ตามทำเนียบวัดในจังหวัดพัทลุงของพระอริยสังวรณ์ (เอียด) ระบุว่าวัดนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2121 ในพงศาวดารเมืองพัทลุงกล่าวว่า “เมื่อเสียเมืองให้แก่โจรสลัดมาลาญ (ยูกตนะ) แล้วขุนศรีชนาปลัดเมืองพัทลุงได้สร้างวัดตงน้อยขึ้นที่ริมทะเลสาบวัดหนึ่งโดยมีพระมหาเทพปัญญาเป็นเจ้าอธิการ

วัดตงน้อย มีโบราณสถานที่น่าสนใจ ดังนี้

อุโบสถ หลังเดิมเป็นอาคารไม่มีฝาผนังหลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา ต่อมาได้ปรักหักพังลง พระอริการ่วง ภทโร ได้สร้างขึ้นใหม่ในพื้นที่เดิมเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน มีขนาดกว้าง 4 ม. ยาว 20 ม. และได้บูรณะพระประธานปูนปั้นปางมารวิชัยซึ่งปรักหักพังขึ้นใหม่ด้วยเมื่อ พ.ศ. 2498 ชาวบ้านเรียกว่า “พระพุทธรูปนิมิตร์”

เจดีย์อยู่ด้านหลังอุโบสถ เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนได้หักพังลงเหลือแต่ฐาน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2498 พระอริการ่วง ภทโร ได้รื้อฐานเจดีย์นำมาสร้างอุโบสถจนหมด จนสถาปนาเจดีย์หมดเหลือแต่เนินดิน

พระพุทธรูปหินทรายแดง ศิลปะสมัยอยุธยา มีจำนวนหลายองค์แต่หักพังชำรุดตามกาลเวลา

สระน้ำ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอุโบสถ เป็นสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมขนาดกว้าง 10 ม. ยาว 20 ม. เป็นสระน้ำโบราณคู่มากับวัด ชาวบ้านได้นำน้ำจากสระในการบริโภคในหน้าแล้ง ปัจจุบันได้รับการขุดลอกใหม่แล้ว

วัดสทังใหญ่

ตั้งอยู่ ม.4 ต.หานโพธิ์ อ.เขาสวน จ.พัทลุง ชาวบ้านนิยม เรียกว่า “วัดทังใต้” วัดสทังใหญ่เป็นวัดโบราณที่มีความสำคัญคู่มากับวัดเขียนบางแก้ว ตามพงศาวดารนางเลื้อยว่า พระยากรุงทอง เจ้าเมืองสทิงพรานสี (อ.สทิงพระ จ.สงขลา) ได้สร้างพระมหาธาตุเจดีย์ขึ้นที่วัดสทังใหญ่ วัดเขียน และวัดจะทังพระ แล้วทำการฉลองพร้อมกัน เมื่อวันพฤหัสบดี เดือน 8 ขึ้น 5 ค่ำ ปีกุน เอกศก แต่ไม่ได้ระบุนักกราชไว้ ศาสตราจารย์นำทองคำวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาเขมรของกรมศิลปากร ค้นพบได้ตรงกับ พ.ศ. 1542 (จ.ศ. 361) วัดสทังใหญ่มีโบราณสถาน ดังนี้

อุโบสถ เดิมเป็นอาคารไม้ทรงโถงไม่มีฝาผนัง หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม ต่อมาได้ชำรุดหักพังทั้งหมด สมัยที่เป็นวัดร้างชาวบ้านได้ขุดที่หลุมลูกนิมิตตรงกลางอุโบสถพบพระพุทธรูปสำริด และเงินห้วนโมเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันได้สร้างอุโบสถใหม่ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน มีกำแพงแก้วล้อมรอบ บนกำแพงประดับด้วยรูปปั้นยักษ์ 4 ทิศ ภายในมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย 1 องค์ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2500

พระพุทธรูปเจ้าหลักไม้ ปางห้ามสมุทรสมัยรัตนโกสินทร์ ฝีมือช่างพื้นเมือง มีความสูงจากพระบาทถึงรัศมี 102 ซม. พระพุทธรูปองค์นี้มีชาวบ้านงเก ดำบลจองถนน จังหวัด พัทลุง ได้ลากอวนพบในทะเลสาบสงขลา

สระน้ำ อยู่ทางทิศเหนือของอุโบสถมีคู่มากับวัด เป็นสระรูปวงกลมมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 10 ม.

วิหาร ปัจจุบันไม่ปรากฏเหลือซากปรักหักพังให้ศึกษาได้ แต่ตามหนังสือกลับมาวัดเมืองพัทลุง สมัยอยุธยา ระบุว่าวิหารวัดสทังใหญ่มีขนาดยาว 7 ห้อง มีพระพุทธรูป 7 องค์ พระพุทธรูปองค์ใหญ่ประดิษฐานไว้ตรงกลาง และพระเจดีย์ 2 ข้าง 4 องค์ คือ พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร พระสาวกซ้ายขวา 2 องค์

วัดสีหยัง

ตั้งอยู่ในพื้นที่ ต.บ่อตรุ อ.ระโนด จ.สงขลา เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยศรีวิชัย (ดู ชุมชนโบราณสีหยัง – เจดีย์งาม) ภายในวัดมีโบสถ์โบราณให้ชมแม้จะอยู่ในสภาพทรุดโทรมแต่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญๆ เหมาะสำหรับผู้นิยมชมศิลป์ตามวัด

วัดสีหยัง เดิมมีชื่อว่า วัดศรีกูยงหรือวัดสีกูยง หรือวัดพระครูรองพะโคะ เป็นวัดที่พระราชมนีสามีราม (หลวงพ่อดาว) เมื่อครั้งยังเป็นสามเณรได้เคยมาศึกษาธรรมบทพหุศาสตร์ที่วัดนี้

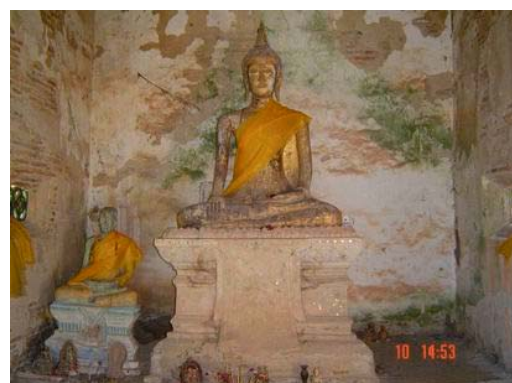
วัดสีหยัง มีโบราณสถานที่น่าสนใจที่สุด คือ ฐานเจดีย์ ก่อสร้างด้วยอิฐดินเผาและปะการังไม่สอปูน การเรียงอิฐไม่เป็นระเบียบ บานเจดีย์เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สันนิษฐานว่ารูปเจดีย์องค์เดิมคงจะเป็นแบบพระบรมธาตุไชยา ด้านหน้าฐานเจดีย์มีร่องรอยฐานวิหารเป็นเนินดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า อาจเป็นวิหารของเดิมคู่เจดีย์หรือสร้างเพิ่มเติมสมัยอยุธยา (สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา, 2543)

ร่องรอยเจดีย์ที่เหลือแต่ฐานเจดีย์

วัดสีหยัง มี พระอุโบสถ หลังหนึ่ง ก่ออิฐถือปูนมีบันไดทางด้านหน้าด้านเดียว ด้านข้างมีหน้าต่างด้านละ 2 ช่อง หน้าบันด้านหน้ามีลวดลายปูนปั้น พระประธานปูนปั้นปางมารวิชัย เป็นฝีมือช่างท้องถิ่น อายุมากกว่า 92 ปี มีคูเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้าง 20 ม. ยาว 200 ม. ล้อมรอบวัดทั้ง 4 ด้าน ปัจจุบันดินเงิน

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528

พระอุโบสถอันเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปวัดสีหยัง

วัดสุนทราวาส

ตั้งอยู่ ต.ปิ่นเตา อ.ควนขนุน จ.พัทลุง สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 1983 เดิมชาวบ้านเรียกว่า วัดสุนทรา หรือวัดสุนทรา แต่เดิมเรียกวัดขายนา หรือวัดปลายนา

หลักฐานทางประวัติศาสตร์/โบราณคดี คือ พระอุโบสถ เข้าใจว่าเป็นของที่สร้างขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2385 โดยเฉพาะพระอุคมปฏิภมและพระยาพัทลุง (จ้อย) ให้การอุปถัมภ์ ลักษณะเป็นงานศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งมีอิทธิพลของศิลปจีน เป็นฝีมือช่างจีนชื่อ นายเกี๋ นางหลก และพระภิกษุใหม่ บนหลังคาจั่วของพระอุโบสถ มีรูปปั้นสิงห์แบบจีนลอยตัวอยู่บนยอด มีกำแพงแก้วล้อมรอบ ภายในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้งดงาม ช่องว่างระหว่างหน้าต่างเป็นเรื่องพระเจ้าสิบชาติ ตอนบนเป็นภาพเทพพนม ด้านหน้าพระประธานเป็นภาพพุทธประวัติ ตอนมารผจญ ด้านหลังพระประธานเป็นตอนเสด็จดาวดึงส์

วัดสุวรรณคีรี

เป็นวัดสำคัญคู่บ้านคู่เมืองสงขลาฝั่งท่าแหลมสน ตั้งอยู่ ม.2 ต.หัวเขา อ.สิงหนคร จ.สงขลา สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โดยเจ้าเมืองสงขลาคนใดคนหนึ่ง วัดนี้จึงเป็นวัดประจำตระกูล ณ สงขลา เมื่อเมืองสงขลาท่าแหลมสนย้ายมาตั้งที่ฝั่งตะวันออกที่ ต.บ่อทราย ปัจจุบัน วัดสุวรรณคีรีได้ทรุดโทรมลงระยะหนึ่ง เพิ่งมาได้รับการปฏิสังขรณ์ใหม่ ระหว่าง พ.ศ. 2516 - 2517 วัดสุวรรณคีรี มีสิ่งน่าสนใจ เช่น พระอุโบสถ เจดีย์แบบจีน

วัดสุวรรณคีรี มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์/โบราณคดี คือ พระอุโบสถ ก่ออิฐถือปูน กว้าง 8 ม. ยาว 16 ม. มีบันไดขึ้นลง 4 ทาง มี สิงโตจีนจำหลักหิน ฝาบันไดๆ ละ 2 ตัว ประตูเข้าอุโบสถ 4 ประตู ที่ประตูด้านหน้า 2 ประตู มี ตู๊กตาจีนจำหลักหิน ฝา 2 ตัว หน้าบันทั้งหน้าหลัง มีลวดลายปูนปั้นรูป ดอกไม้ กระจอก กระจงประดับอยู่อย่างสวยงาม ภายในพระอุโบสถมี พระประธานปางมารวิชัย องค์ใหญ่ พระหินอ่อนศิลปะพม่า และพระจำหลักไม้ นอกจากนี้ยังมี ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ที่สวยงาม แต่ภาพได้ลบเลือนไปแล้ว

เจดีย์แบบจีน หรือ ละ ประดิษฐานอยู่หน้าพระอุโบสถ สร้างสมัยรัตนโกสินทร์มีจารึกที่องค์เจดีย์ว่า “เจ้าพระยาสงขลา (บุญสุข ณ สงขลา) เป็นผู้สร้างสำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2341”

นอกจากนี้ยังมีโบราณสถานและโบราณวัตถุคู่เมืองสงขลาอีกมาก เช่น หอระฆัง ชุมไบเสมาะ บัวเก็บอัฐิ อนุสาวรีย์สมเด็จพระราชมนูเจ้ากุดเกาะข่อ (สมเด็จพระเกาะข่อ) ภูมิโบราณ

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528

เจดีย์แบบจีนหรือละ ในวัดสุวรรณคีรี

โบราณสถานและโบราณวัตถุภายในวัดสุวรรณคีรี

วัดสูงเกาะใหญ่

ตั้งอยู่ที่ ม.7 บ.เกาะใหญ่ ต.เกาะใหญ่ อ.กระเสสันธุ์ จ.สงขลา เป็นวัดที่เชื่อว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชนโบราณเกาะใหญ่ (ดู ชุมชนโบราณเกาะใหญ่) ในอดีตมีโบราณสถานที่สำคัญ คือพระอุโบสถที่สร้างด้วยหินกรรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2542

พระอุโบสถสร้างด้วยหินและศาลาการเปรียญวัดสูงเกาะใหญ่

วัดห้วยลึก

ตั้งอยู่เลขที่ 19 ถ.โลกทราย - ปากพะยูน ม.2 บ.ห้วยลึก ต.คอนประคู้ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม วัดห้วยลึกสร้างขึ้นเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. 2176 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาประมาณ พ.ศ. 2196 เขตวิสุงคามสีมา ขนาดกว้าง 40 ม. ยาว 40 ม. ได้ผูกพัทธสีมาประมาณ พ.ศ. 2455 ที่วัดนี้ได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา วัดห้วยลึกมีศาสนวัตถุต่างๆ ดังนี้

อุโบสถ ขนาดกว้าง 9.50 เมตร ยาว 14.50 เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2460

ศาลาการเปรียญ ขนาดกว้าง 16 เมตร ยาว 24 เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2466

วัดหัวเตย

ตั้งอยู่เลขที่ 47 ม.2 บ.หัวเตย ต.โลกทราย อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม แวดล้อมด้วยที่ดินของชาวบ้าน วัดหัวเตยสร้างขึ้นเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. 2255 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาประมาณ พ.ศ. 2275 เขตวิสุงคามสีมากว้าง 40 ม. ยาว 40 ม. ได้ผูกพัทธสีมาประมาณ พ.ศ. 2285 วัดหัวเตยมีศาสนวัตถุต่างๆ ดังนี้

อุโบสถ ขนาดกว้าง 9.50 ม. ยาว 14.50 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2255

ศาลาการเปรียญ ขนาดกว้าง 10 ม. ยาว 20 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2500

วัดหানโพธิ์

ตั้งอยู่เลขที่ 33 ม.2 บ.หানโพธิ์ ต.หানโพธิ์ อ.เขาสวนจ.พัทลุง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ตั้งวัดเป็นที่ราบสูง ล้อมรอบรอบไปด้วยบ้านเรือนและไร่นาของประชาชน วัดหานโพธิ์สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2408 จากความร่วมมือกันสร้างของชาวบ้าน แล้วนิมนต์พระสงฆ์จากวัดต่างๆ มาอยู่จำพรรษา ในระยะแรกๆ นั้นพระสงฆ์จำวัดไม่ค่อยแน่นอนจนถึงปี พ.ศ. 2435 ชาวบ้านจึงได้นิมนต์ พระคล้าย ทุมมทินโน จากวัดควนมะพร้าว มาจำพรรษาและปกครองวัด ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสเมื่อ พ.ศ. 2441 หลังจากนั้นจึงมีพระสงฆ์อยู่จำพรรษาแน่นอนเป็นประจำ วัดหานโพธิ์ได้รับวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2474 เขตวิสุงคามสีมาขนาดกว้าง 40 ม. ยาว 80 ม. ได้ผูกพัทธสีมาประมาณ พ.ศ. 2478 วัดหานโพธิ์มีศาสนวัตถุต่างๆ ดังนี้

อุโบสถ ขนาดกว้าง 7.50 ม. ยาว 21 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2526

ศาลาการเปรียญ ขนาดกว้าง 14 ม. ยาว 27 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2506

พระประธานในอุโบสถ พระเพลา ขนาดกว้าง 69 นิ้ว สูง 90 นิ้ว

พระพุทธรูปประทับยืน 3 องค์

รูปเหมือนของพระอธิการคล้าย ทุมมทินโน

วัดแหลมจาก

ตั้งอยู่ที่ อ.สิงหนคร จ.สงขลา

พระอุโบสถและโบราณสถานที่สำคัญวัดแหลมจาก

วัดแหลมทราย

ตั้งอยู่ ถ.แหลมทราย อ.เมือง จ.สงขลา ห่างป้อมปากน้ำแหลมทรายไปทางทิศใต้ราว 1 กม. วัดแหลมทรายเดิมมีกุฏิเก่า คราวโรงจันทน์ขาว และโรงธรรมเก่า ดังนี้ กุฏิเก่ายกพื้นด้านหน้ามีชานยกขอบจากพื้นดินเล็กน้อย ถัดมาเป็นโรงครัวสำหรับพระจันทน์ขาวยกพื้นได้ถุนสูง และโรงธรรมก่ออิฐถือปูนชั้นเดียวด้านหน้าโรงธรรมมีเจดีย์เก่าอยู่ 2 องค์

เมื่อ พ.ศ. 2462 วัดแหลมทรายได้สร้างกุฏิใหม่ทางทิศตะวันตกของวัดขึ้น 1 หลัง 2 ชั้น ทำด้วยไม้ มีมุขด้านหน้า 2 ข้าง และมุขด้านหลังตรงกลาง 1 มุข บันไดโค้งขึ้นชั้น 2 ก่ออิฐถือปูนทั้ง 2 ข้าง สร้างแบบอังกฤษ ต่อมาได้สร้างกุฏิขึ้นมาใหม่ถัดไปทางด้านใต้เป็นกุฏิไม้ชั้นเดียว ยกพื้นมี 6 ห้อง มีระเบียงและบันไดไม้ขึ้นทางด้านหน้า

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2474 มีการขุดบ่อน้ำสาธารณะขึ้นในวัด ตรงบริเวณหน้ากุฏิ เป็นบ่อคอนกรีตกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 6 ม. ลึก 6 ม. คอนกรีตหนา 15 ซม. เบ้าหล่อทำจากดอกไม้ไผ่สานให้เป็นฝืนยาวทำเป็นเบ้าวงกลม ลูกใน และลูกนอก เพื่อเทคอนกรีตเป็นขอบบ่อวงกลมกันทรายพังลงในบ่อ

ใน พ.ศ. 2483 ได้รื้อโรงธรรมแล้วสร้างใหม่เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นบนทำด้วยไม้ พื้นล่างคอนกรีต การเทพื้นชั้นล่างได้ใช้ไม้ไผ่ผ่าเป็นดอกหนาสานเป็นแผงแทนแผงเหล็กผูก เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย

เนื่องจากวัดแหลมทรายไม่มีอุโบสถ พระต้องไปลงอุโบสถที่วัดไทรงาม ซึ่งอยู่ใกล้กัน จึงขอพระราชทาน วิสคามพัทธสีมา เพื่อสร้างพระอุโบสถ แต่ทางราชการไม่อนุญาตเพราะวัดแหลมทรายมีพื้นที่น้อย พระรัตนโมลีได้ติดต่อขอที่ดินของบ้านพักอัยการจังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ติดกับวัดแหลมทรายเมื่อได้ที่ดินบ้านพักอัยการ ได้ทำเรื่องขอพระราชทานวิสคามพัทธสีมาใหม่ ทางราชการจึงอนุญาตให้สร้างพระอุโบสถ

วัดอุตะเถา

ตั้งอยู่เลขที่ 40 ม.8 บ.อุตะเถา ต.ภูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ตั้งวัดเป็นที่ราบสูงติดริมคลองอุตะเถา เป็นวัดที่สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2010 เดิมสถานที่ตั้งของวัดเป็นที่จอดเรือสำเภาของพ่อค้า เนื่องจากเป็นวัดเก่าแก่ชาวบ้านจึงเรียกว่า “วัดเก่า” หรือ “วัดอุเถา” ได้รับวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. 2310 วัดอุตะเถามีโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่

อุโบสถ ขนาดกว้าง 8 ม. ยาว 10 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2400

ศาลาการเปรียญ ขนาดกว้าง 10 ม. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2480 โครงสร้างก่ออิฐถือปูน
พระประธานในอุโบสถ

พระอุโบสถและโบราณสถานที่สำคัญวัดอุตะเถา

ศาลหลักเมือง

ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่บนถนนนางงาม อ.เมือง จ.สงขลา ชาวสงขลาเรียกว่า “ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา” เป็นที่เคารพสักการะของชาวสงขลา และประชาชนผู้นับถือทั่วไป ตัวอาคารศาลเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีน สร้างขึ้นมาพร้อมกับการสร้างเมืองสงขลา ทำให้บ้านเรือนในละแวกใกล้เคียงมีรูปทรงแบบสถาปัตยกรรมจีนด้วย บ้านเรือนในละแวกนั้นหลายหลังเป็นอาคารที่สร้างขึ้นมาในสมัยเดียวกับที่สร้างศาลหลักเมือง ทำให้เป็นบ้านเรือนเก่าแก่คูเมืองสงขลา ทุกวันนี้ยังคงมีอยู่แต่ก็มีการเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลาโดยไม่มีการตกแต่ง โดยเฉพาะบ้านเรือนบนถนนนครในและนครนอกซึ่งล้วน แล้วแต่เป็นอาคารที่มีอยู่คู่กับเมืองสงขลามานาน

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478

ศาลาศิลาจารึก

ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ตรงสามแยกเก้าเส้ง ทางไปหาเก้าเส้งและชุมชนเก้าเส้ง ต.บ่อทราย อ.เมือง จ.สงขลา ศาลาศิลาจารึก เป็นอาคารขนาดกว้าง 4 ม. ยาว 6 ม. โครงสร้างก่ออิฐถือปูน หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา ภายในศาลามีหลักศิลาที่ทำจากหินแกรนิตจำนวน 3 หลัก แต่ละหลักศิลาได้จารึกประวัติเมืองสงขลาติดละ 1 ภาษา คือ ภาษาจีน ภาษาไทย และภาษามลายู

ศาลาศิลาจารึก

หลักศิลาภาษาจีน

หลักศิลาภาษาไทย

หลักศิลาภาษามลายู

ศาลาหลบเสือ

หรือ ศาลาจอม ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านสวนจันทร์ ต.หัวเขา อ.สิงหนคร จ.สงขลา เป็นศาลากลางหน (ทาง) ใช้สำหรับพักแรมกลางคืน มีฝากำบังมิดชิดแข็งแรงสามารถป้องกันสัตว์ร้ายได้ โดยเฉพาะเสือ ศาลาหลบเสือสร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ปรากฏผู้สร้าง ตั้งอยู่บนเส้นทางเดินโบราณระหว่างหัวเขา – สทิงหม้อ สมัยก่อนบริเวณดังกล่าวเสือชุม ดังประจักษ์พยานรอยเสือข่วนที่ศาลา ถึงกับเจ้าเมืองสงขลาในสมัยนั้นคือ พระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง) ได้พาชาวบ้านออกไปล้อมจับเสือและยิงเสือตายจนชาวบ้านเรียกขานกันว่า พระยาสงขลาเสือ (สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา, 2545)

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2542

ศาลาหลบเสือ หรือศาลาจอม

ห้องภายในศาลา

รอยเสือข่วนที่ด้านข้างศาลา

ภายในห้อง ในศาลา

สถาบันทักษิณคดีศึกษา

เป็นสถานที่รวบรวม และจัดแสดงศิลปวัตถุและโบราณวัตถุ รวมทั้งแสดงวิถีชีวิตของชาวใต้ไว้อย่างเป็นหมวดหมู่ ทั้งหมดอยู่ในพิพิธภัณฑสถานวิทยาสถาบันทักษิณฯ มีหอสำหรับชมทิวทัศน์ของเกาะยอและทะเลสาบสงขลา และมีห้องพักไว้บริการสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

สถาบันทักษิณคดีศึกษา ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านอ่าวทราย ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา บริเวณใกล้เชิงสะพานติณสูลานนท์ช่วงที่ 2 สถาบันตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2521 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ มีพื้นที่ทั้งหมด 23 ไร่ ลักษณะของอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบภาคใต้ แบ่งออกเป็น 4 อาคาร โดยแต่ละอาคารจะแบ่งออกเป็นห้องๆ สำหรับแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ โบราณวัตถุที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เครื่องประดับศตวรรษที่ใช้กันในภาคใต้ เช่น กริช มีด ขาขง มีดหางไก่ แสดงผ้าทอพื้นเมือง เช่น ผ้าทอ พุมเรียง ผ้าทอปัตตานี ห้องแสดงกระต่ายขูด มะพร้าวรูปทรงต่างๆ ที่มีรูปแบบหาชมได้ยาก ห้องแสดงการละเล่นพื้นเมือง เช่น หนังตะลุง โนรา ลิเกป่า ห้องแสดงวิถีชีวิตชาวใต้ เช่น การแสดง

หน้าสถาบันทักษิณคดีศึกษา

การละเล่นและของเล่นเด็ก เช่น การเล่นชักจั่ว การเล่นว่าว ลูกข่าง ห้องแสดงประเพณีการบวช ห้องแสดงการรักษาพยาบาลแบบโบราณ สถาบันมีห้องพักไว้บริการนักท่องเที่ยว ห้องสัมมนา และร้านขายสินค้าพื้นเมือง เช่น หัตถกรรมกระจูด หัตถกรรมปาหนัน หัตถกรรมย่านลิเภา ผ้าทอเกาะยอ ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เครื่องเงิน เป็นต้น จากจุดชมวิวของสถาบันสามารถมองเห็นทัศนียภาพที่สวยงามของทะเลสาบสงขลา

สวนป่าเปรมและสวนสมุนไพร

ตั้งอยู่ในบริเวณเชิงสะพานดินสุลต่านนท์ ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา กรมทางหลวงได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกในการก่อสร้างสะพานดินสุลต่านนท์ (ดู สะพานดินสุลต่านนท์) เป็นสวนรวมสมุนไพรนานาชนิดและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนทั่วไป บริเวณสวนป่าเปรมและสวนสมุนไพรได้จัดภูมิทัศน์ไว้อย่างสวยงาม นอกจากอาคารสำนักงานแล้วยังได้สร้างอาคารตามแบบบ้านของ ๔พลเอกเปรม ดินสุลต่านนท์ ด้วย (ดู พิพิธภัณฑ์พธำมะรงค์) จุดชมวิวของสวนป่าเปรมสามารถมองเห็นทัศนียภาพที่สวยงามของเกาะยอและสะพานดินสุลต่านนท์ได้อย่างชัดเจน

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2547) ศาลปกครองจังหวัดสงขลาได้ของใช้สวนป่าเปรมเป็นอาคารทำการชั่วคราว ส่วนสวนสมุนไพรกรมทางหลวงได้ใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นสำนักงาน

อาคารจำลองแบบบ้านของ ๔พลเอกเปรม ดินสุลต่านนท์ แบบเดียวกับพิพิธภัณฑ์พธำมะรงค์

อาคารสำนักงานสวนป่าเปรม ปัจจุบันใช้เป็นอาคารทำการชั่วคราวศาลปกครอง

สวนสัตว์สงขลา

เป็นสวนสัตว์เปิดอยู่ห่างจากตัวเมืองสงขลาทางทิศใต้ ประมาณ 4 กม.ไปตามถนนสงขลา - นาทวี ตั้งอยู่ ณ บ้านสวนตุล ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา บนเนินเขาหลายๆ ลูก มีถนนลาดยางโดยรอบ บนพื้นที่ 911 ไร่

สวนสัตว์สงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าของไทยคืนสู่ธรรมชาติ มีสัตว์มากมายหลายชนิดและแยกชนิดสัตว์ไว้เป็นหมวดหมู่ ทั้งที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศและต่างประเทศ เช่น อูฐ วัวแดง เสือจระเข้ นกชนิดต่างๆ ฯลฯ เป็นแหล่งอนุรักษ์เพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าหายากทางใต้ของไทย นอกเหนือจากสัตว์ป่าชนิดต่างๆ อันควรค่าแก่การศึกษา สวนสัตว์สงขลายังมีจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด คือ มีจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นสะพานติณสูลานนท์ ทักษิณภาพของเมืองสงขลา ทะเลสาบตอนล่างและทะเลอ่าวไทย มีร้านอาหารไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว ค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 30 บาท เด็ก 10 บาท

ชมเมืองสงขลา จากจุดชมวิวในสวนสัตว์สงขลา

ลานแสดงกลางแจ้ง ภายในสวนสัตว์

สวนแสดงสัตว์เลื้อยคลาน ภายในสวนสัตว์

นักท่องเที่ยวให้อาหาร กระตัง

ชมวัวแดงอย่างใกล้ชิด

ชมอูฐได้ในส่วนของสัตว์ต่างประเทศ

ชมเสือในสวนเสือ

ชมนกกระจอกเทศ ในกลุ่มสัตว์ปีกบินไม่ได้

ชมนกฟลามิงโก

สวนสาธารณะเทศบาลเมืองหาดใหญ่

ตั้งอยู่ริม ถ.กาญจนาภิเษก เส้นทางหาดใหญ่ - สงขลา อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ห่างจากตัวเมืองหาดใหญ่ ประมาณ 6 กม. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวหาดใหญ่และบริเวณใกล้เคียง ตลอดจนนักท่องเที่ยวต่างชาติ บริเวณสวนตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับอย่างงดงาม มีศาลากลางน้ำ และสวนสัตว์ มีร้านอาหาร ที่จอดรถกว้างขวาง ไว้คอยบริการ ประชาชนนิยมไปพักผ่อนในยามว่าง และวันสุดสัปดาห์เป็นจำนวนมาก

สะพานติณสูลานนท์ (สะพานช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2)

อยู่ในพื้นที่ ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา เป็นสะพานคอนกรีตอัดแรง 2 สะพาน คือ สะพานด้านเหนือ หรือสะพานช่วงที่ 1 เชื่อมฝั่งทะเลสาบสงขลาที่บ้านเขาเขียว ต.สทิงหม้อ อ.สิงหนคร กับเกาะยอที่บ้านอ่าวทราย ความยาว 1,700 ม. และสะพานด้านใต้หรือสะพานช่วงที่ 2 เชื่อมเกาะยอที่บ้านสวนทุเรียนกับฝั่งทะเลสาบสงขลาที่บ้านน้ำกระเจา ตำบลพะวง อำเภอเมือง ความยาว 940 ม. รวมความยาวทั้ง 2 ช่วง เท่ากับ 2,640 ม.

สะพานติณสูลานนท์ เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเกียรติประวัติ กับอดีตนายกรัฐมนตรีคนแรกของจังหวัด สงขลา คือ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษอาวุโส สะพานติณสูลานนท์ได้เริ่มดำเนินการ สร้างมาตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2527 จนถึงวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2529

สะพานติณสูลานนท์ เป็นสะพานที่ช่วยเพิ่มความเป็นเอกลักษณ์ให้กับทัศนียภาพของทะเลสาบสงขลา และถือเป็นเส้นทางที่ช่วยให้หาดใหญ่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้

สะพานติณสูลานนท์

หาดเก้าเส้ง (ดู เขาเก้าเส้ง)

หาดทรายแก้ว

ตั้งอยู่ในเขต อ.สิงหนคร จ.สงขลา อยู่บริเวณฝั่งทะเลอ่าวไทยด้านตรงข้ามกับแหลมสนอ่อนหรือบริเวณแหลมสนในอดีต (ดู เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน) ห่างจากอำเภอเมืองไปทางทิศเหนือ 7 กม. เป็นชายหาดที่มีความยาวประมาณ 3 กม. มีหาดทรายขาว สะอาด และเป็นส่วนหนึ่งในตำนานอธิบายการเกิดของเกาะหนูและเกาะแมว (ดู เกาะหนูเกาะแมว)

บริเวณหาดทรายแก้วมีที่พัก โรงแรม และกระท่อมแบบคาบาน่า ไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

หาดม่วงงาม

ตั้งอยู่ที่ อ.สิงหนคร จ.สงขลา

สภาพภูมิทัศน์บริเวณหาดม่วงงาม

หาดมหาราช

ตั้งอยู่ที่ อ.สทิงพระ จ.สงขลา.

สภาพภูมิทัศน์บริเวณหาดมหาราช

หาดสมิหลา

หรือแหลมสมิหลาหรือที่ชาวบ้าน เรียกว่า “แหลมหิน” ตั้งอยู่ที่ ถ.ราชดำเนิน อ.เมือง จ.สงขลา เป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดสงขลา เป็นหาดทรายขาว ยาว มีรูปปั้นนางเงือกสีทองเป็นสัญลักษณ์ของชายหาดและถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของจังหวัดสงขลา นางเงือกทองได้ถูกสร้างขึ้นตามนิยายปรัมปราของไทยโบราณใน พ.ศ. 2509 ในทำนองหวิม ซึ่งได้หล่อขึ้นด้วยbronzeโดยฝีมือการออกแบบ ปั้น และหล่อโดย อาจารย์ จิตร บัวนุศย์

สภาพภูมิทัศน์บริเวณหาดสมิหลา

หาดแสนสุขลำปำ

อยู่ในเขตเทศบาลเมืองพัทลุง ที่ตั้ง ต.ลำปำ อ.เมือง จ.พัทลุง ห่างจากตัวเมืองพัทลุงไปทางทิศตะวันออกประมาณ 8 กม. อยู่เลยวัดวังไปตามทางหลวงพัทลุง - ลำปำ หมายเลข 4047 ประมาณ 2 กม. เป็นหาดทรายที่มีทิวสนร่มรื่น ริมฝั่งทะเลสาบตอนบน ชื่อว่า “หาดแสนสุขลำปำ” เป็นที่ราบติดฝั่งทะเลสาบตอนบน เป็นบริเวณที่ร่มรื่น อากาศเย็นสบายมองไปด้านหน้าเห็นทิวทัศน์ของทะเลสาบสงขลา มีเกาะใหญ่เกาะน้อย เรียงรายสวยงามมาก หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ได้พัฒนาสภาพภูมิทัศน์มีการตกแต่งสถานที่อย่างสวยงาม ให้เงาร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ มีที่จอดรถกว้างขวาง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม สภาพพื้นที่ประกอบด้วยวงเวียนน้ำพุ ศาลากลางน้ำ และเกาะลอย ที่กลางวงเวียนมีรูปปั้นฝูงปลาลำปำ ซึ่งเป็นปลาท้องถิ่นที่อยู่อาศัยบริเวณทะเลสาบตอนบน โดยเฉพาะบริเวณใกล้ ต. ลำปำ มีศาลากลางน้ำชื่อว่า “ศาลาลำปำที่รัก” สำหรับชมทิวทัศน์บริเวณทะเลสาบ และจากบริเวณชายหาด มีสะพานเชื่อมไปยังเกาะลอยหรือเกาะลำปำ ซึ่งเป็นเกาะที่เกิดจากการทับถมของตะกอนจากคลองลำปำ เกาะนี้มีเนื้อที่ประมาณ 4 ไร่ ตรงปากคลองลำปำภายในทะเลสาบดินเลน จนกลายเป็นเกาะกลางน้ำขนาดใหญ่ กรมป่าไม้ได้ปลูกต้นสนไว้เป็นสวนป่า ทำให้ความร่มรื่นเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดี เมื่อมองออกไปทางทะเลสาบจะเห็นเกาะสี่เกาะห้า ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออก บริเวณชายหาดส่วนนี้บางครั้งก็ใช้เป็นที่จัดงานเทศกาล เช่น งานลอยกระทง งานชักพระ

แหล่งน้ำทะเลพระ

แหล่งน้ำทะเลพระ ตั้งอยู่ที่ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง มีลักษณะเป็นแหล่งน้ำ ที่มีสภาพภูมิทัศน์ร่มรื่น

สภาพภูมิทัศน์ของแหล่งน้ำทะเลพระ

แหลมควายราบ

แหลมควายราบ ตั้งอยู่ในพื้นที่หน่วยพิทักษ์สัตว์ป่าแหลมควายราบ ต.เกาะใหญ่ อ.กระแสสินธุ์ จ.สงขลา ซึ่งอยู่ริม ทะเลสาบสงขลา มีนกน้ำอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

สภาพภูมิทัศน์ของแหลมควายราบ

แหลมคูลา

แหลมคูลา ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ต.เกาะใหญ่ อ.กระเส็นรุ จ.สงขลา

สภาพภูมิทัศน์ของแหลมคูลา

แหลมจองถนน

แหลมจองถนน ตั้งอยู่ที่ ต.จองถนน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง มีสภาพเป็นน้ำกร่อยและสามารถมองเห็นทิวทัศน์ เกาะแก่งต่างๆ ที่สวยงามได้ มีหมู่บ้านชาวประมง อยู่บนเนินดิน และลาดชันลงไปยังชายหาดทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีทิวทัศน์ที่สวยงาม

สภาพภูมิทัศน์ของแหลมจองถนน

แหลมเจ้า

แหลมเจ้า ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ต.เกาะใหญ่ อ.กระเส็นรุ้ จ.สงขลา

สภาพภูมิทัศน์ของแหลมเจ้า

แหลมยาง

แหลมยาง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ต.เกาะใหญ่ อ.กระเส็นรุ้ จ.สงขลา

สภาพภูมิทัศน์ของแหลมยาง

แหลมสนอ่อน

แหลมสนอ่อน ตั้งอยู่ใน อ.เมือง จ.สงขลา อยู่ทางตอนเหนือของหาดสมิหลา มีทิวสนขนาดใหญ่เรียงรายเป็นแนวยาว บริเวณปลายแหลมสนอ่อนเป็นที่ประดิษฐาน “อนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์” ซึ่งนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่นิยมมากราบไหว้

แหลมสนอ่อนที่ประดิษฐานอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งก่อตั้งโดยกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล จังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพอันเกี่ยวเนื่องกับการปกครอง ร่วมกับกองทัพเรือ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2530 เพื่อให้ชาวเรือได้สักการะบูชาก่อนออกไปประกอบอาชีพรอบๆ ในบริเวณอนุสาวรีย์มีที่นั่งพักผ่อนยามเย็นสำหรับประชาชน

อนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

แหลมสนอ่อน เกิดจากการงอกของพื้นที่ชายฝั่ง มีพันธุ์ไม้สนงอกจากเดิมขึ้นมาเรื่อยๆ ติดต่อกันเป็นแนวสนต้นเล็กๆ ขึ้นต่อๆ ออกมาจึงใช้ชื่อว่าแหลมสนอ่อน แหลมสนอ่อนมีถนนทอดยาวสามารถชมทิวทัศน์อันสวยงามได้ทั้งทะเลสาบตอนล่าง (ปากทะเลสาบสงขลา) และทะเลอ่าวไทย สามารถมองเห็นเกาะหนูได้ใกล้และชัดที่สุด บริเวณแหลมสนอ่อนหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ได้มีการพัฒนาสภาพภูมิทัศน์มีการตกแต่งสถานที่อย่างสวยงาม มีสวนสนให้เงาร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ มีที่จอดรถกว้างขวาง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม

แนวต้นไม้ที่ทอดยาวจากแหลมสมิหลา สามารถเห็นได้ชัดเจนจากหาดด้านอ่าวไทย

บริเวณสวนร่มของแหลมสนอ่อน สามารถมองเห็นทะเลทั้ง 2 ทะเล สภาพภูมิทัศน์ของแหลมสนอ่อน

อ่าวทุ่งบัว

ตั้งอยู่ในพื้นที่ ต.เกาะใหญ่ อ.กระแสดินธุ์ จ.สงขลา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะพันธุ์สัตว์น้ำและพันธุ์พืช

เนื่องจากอ่าวทุ่งบัวมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำลงสู่ทะเลสาบ สงขลาทั้งสัตว์น้ำจืดและน้ำกร่อย ทั้งนี้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นที่และถือเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

สภาพภูมิทัศน์ของอ่าวทุ่งบัว

อุทยานนกน้ำคูขุด (เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ)

ตั้งอยู่ที่ ม.4 บ.คูขุด ต.คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา อุทยานนกน้ำเป็นส่วนหนึ่งของทะเลสาบสงขลา จากการสำรวจของกรมป่าไม้พบว่ามีนกชนิดต่างๆ กว่า 112 ชนิด มีจำนวนมากในช่วงเดือนธันวาคม - เมษายน พื้นที่อุทยานส่วนใหญ่เป็นเกาะ มีเกาะเล็กเกาะน้อยมากมาย และหญ้าทะเลขึ้นเขียวจีเหมือนกับทุ่งหญ้ากลางทะเล นับเป็นธรรมชาติที่มีทัศนียภาพงดงามมาก เกาะเหล่านี้บางเกาะอยู่ในพื้นที่ของ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง เช่น เกาะนางคำ เกาะญวน เกาะเสือ เกาะหมาก และบางเกาะไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ แต่นักท่องเที่ยวยังเดินทางไปเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีบรรยากาศเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ เช่น เกาะบรรทม เกาะคำเหยง เกาะกระ และเกาะโคบ ซึ่งเกาะเหล่านี้มีลักษณะภูมิประเทศด้านหนึ่งเป็นหาด อีกด้านเป็นเนินเขาเล็กๆ เหมาะแก่การนั่งดูนก เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีต้นราโพและต้นจากจำนวนมาก จึงเป็นที่อยู่และที่วางไข่ของนกอีโก้ง นอกจากนี้ในพื้นที่เกาะสี่เกาะห้า ยังเป็นเกาะที่มีการทำสัมปทานเก็บรังนกนางแอ่น

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ

อุทยานนกน้ำคูขุด (เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ) ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2519 มีพื้นที่อยู่ในเขตรับผิดชอบทั้งหมด 227,916 ไร่ (365 ตร.กม.) ครอบคลุมพื้นที่ อ.เมืองสงขลา อ.รัตภูมิ อ.สทิงพระ และ อ.กระแสสินธุ์ และพื้นที่ส่วนหนึ่งติดต่อกับ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

สภาพภูมิทัศน์ของ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ

อุทยานนกน้ำทะเลน้อย

ตั้งอยู่ที่ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง อุทยานนกน้ำทะเลน้อย อยู่ตอนเหนือสุดของทะเลสาบสงขลา เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า มีเนื้อที่ 281,250 ไร่ แบ่งเป็นพื้นน้ำ 17,500 ไร่

อุทยานนกน้ำทะเลน้อย เป็นอุทยานนกน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ทะเลน้อย มีนกอยู่มากกว่า 150 ชนิด มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 100,000 ตัว นกที่มีมาก เช่น นกอีโก้ง นกเป็ดแดง นกกาบบัว นกอีล้ำ นกอีลุ้ม นกนางนวล นางนางแอ่น นกยางเปีย นกกระสาแดง ฯลฯ ซึ่งฤดูกาลท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการดูนก ในเขตอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จะอยู่ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน นอกจากนกน้ำแล้วที่นี่ยังมีพันธุ์ไม้หลากหลาย เช่น ย่านลิเภา จูดหนู กก กง ลาโพ บังหลวง บัวสายแดง ฯลฯ

สภาพภูมิทัศน์ของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

สัตว์ป่าในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยมีไม่ต่ำกว่า 250 ชนิด เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 13 ชนิด เช่น ลิงแสม เสือปลา และลิงลม เป็นต้น สัตว์เลื้อยคลานอย่างน้อย 25 ชนิด เช่น เต่า ตะพาบน้ำ จิ้งเหลน และงูบางชนิด พวกปลาน้ำจืดพบไม่ต่ำกว่า 45 ชนิด ปลาที่น่าสนใจและพบได้ไม่ยาก เช่น ปลาช่อน ปลากระดี่ ปลาชิว ส่วนปลาที่น่าสนใจแต่พบตัวได้ยากกว่า เช่น ปลาปักเป้าน้ำจืด และ ปลาเสือพ่นน้ำ เป็นต้น นอกนั้นเป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก กุ้ง ปู หอย และสัตว์น้ำอื่นอีกเป็นจำนวนมาก

อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า

ที่ทำการอุทยานตั้งอยู่ที่ บ้านโนนวัง ต.เขาปู่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดพัทลุงประมาณ 37 กม. โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 41 ไปอำเภอควนขนุน แล้วไปแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 4164 สู่อำเภอศรีบรรพตเข้าไปประมาณ 17 กม. แล้วแยกซ้ายไปอีก 4 กม. ถึงที่ทำการอุทยานฯ ซึ่งมีสภาพเป็นป่าร่มรื่น มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 433,750 ไร่ หรือ 694 ตารางกิโลเมตรในบริเวณอุทยานฯ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจคือ ถ้ำมัจฉาปลาวาน

อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ตั้งชื่อตามภูเขาที่อยู่ในเขตอุทยาน คือ “เขาปู่” ถือว่าเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สิงสถิตดวงวิญญาณ “ตาปู่” เป็นเทพกึ่งธรรพ์ เป็นที่นับถือเคารพกราบไหว้ของชาวดำบลเขาปู่และประชาชนทั่วไป

อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ครอบคลุมพื้นที่ อ.ทุ่งสง อ.ชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช อ.รัชฎา อ.ห้วยยอด อ.เมือง อ.นาโยง จ.ตรัง และกิ่ง อ.ศรีนครินทร์ อ.ศรีบรรพต อ.ป่าพะยอม อ.กงหรา จ.พัทลุง ตั้งอยู่ในบริเวณเทือกเขาบรรทัด สลับซับซ้อนปกคลุมด้วยป่าดงดิบชื้นเขียวสะพรั่งทุกฤดูกาล จนได้รับสมญานามว่า “ป่าพรหมจรรย์” อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 433,750 ไร่ (694 ตร.กม.) เป็นป่าบริเวณเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นป่าต้นสุดท้ายของจังหวัดพัทลุงและมีธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตกหนานปลิว น้ำตกพระยานคร น้ำตกเขาคราม ถ้ำมัจฉาปลาวาน

กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้กำหนดให้บริเวณนี้เป็นอุทยานแห่งชาติ คือ ต.น้ำตก อ.ทุ่งสง ต.วังอ่าว อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ต.หนองบัว ต.หนองปรือ ต.ท่าจีว ต.เขาปูน ต.ห้วยยอด ต.ปากแจ่ม อ.ห้วยยอด ต.น้ำผุด ต.ช่อง อ.เมืองตรัง จ.ตรัง และ ต.ตะพาน ต.เขาปู่ อ.ศรีบรรพต อ.ควนขนุน ต.บ้านนา กิ่ง อ. ศรีนครินทร์ ต.กงหรา ต.ชะรัด อ.กงหรา จ.พัทลุง ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2527 เป็นอุทยานแห่งชาติที่ 42 ของประเทศ

สภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาบรรทัดที่วางตัวตามแนวเหนือ - ใต้ มีภูเขาสูงสลับซับซ้อนมากมายประกอบด้วยภูเขาบรรทัด ภูเขานครศรีธรรมราช เขาปู่ - เขาย่า เขาป่าแห้ว เขาสามร้อยยอด เขาวัดถ้ำ เขาพระยากรุงจีน เขาป่าไธสง มีเขาหินแท่นเป็นยอดเขาสูงสุด มีความสูงประมาณ 877 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า เป็นต้นแม่น้ำตรังและแม่น้ำปากพนัง โดยในฝั่งจังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งกำเนิดคลองลาไม คลองไม้เสียบ คลองน้ำใส ซึ่งไหลรวมเป็นคลองชะอวดและแม่น้ำปากพนัง ส่วนในฝั่งจังหวัดตรังเป็นต้นกำเนิดของคลองลำกูรา คลองละมอ ซึ่งเป็นต้นน้ำของแม่น้ำตรัง

พันธุ์ไม้ที่พบ ได้แก่ ตะเคียนทอง หลุมพอ ยาง กระบาก จำปาป่า พิกุล ไข่เขียว นาคบุตร พญาไม้ หลาวชะโอน หมากพน จค ฯลฯ พืชพื้นล่างได้แก่ ช้างร้องให้ หวาย กล้วยไม้ป่า สมุนไพร และว่านชนิดต่างๆ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พบประมาณ 60 ชนิด เช่น เลียงผา สมเสร็จ หมิคน เสือปลา เก้ง กระจงควาย ค่างแว่นถิ่นใต้ ชะมดเปล่งลาย แล่น หมาไม้ หนูผีจิ๋ว อีเห็นลายพาด ค้างคาวปีกถุงเคราดำ ฯลฯ นก พบประมาณ 286 ชนิด อาทิเช่น นกยางไฟหัวสีเทา นกคัคคูสีทองแดง นกบั้งรอกปากแดง นกกะเต็นแดง นกเงือกหัวทอง นกกาฝากสีเลือดหมู ฯลฯ สัตว์เลื้อยคลาน พบประมาณ 67 ชนิด เช่น เต่าจักร ตะพาบน้ำ เห่าช้าง คูดู่ ตะกวด งูใบ ฯลฯ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ส่าจระเข้ กบหนองมลายู กบชะง่อนหินเมืองใต้ กบเขาลังตอง กบตะนาวศรี กบวัก อึ่งกรายลายจุด อึ่งกรายหัวแหลม อึ่งกรายมลายู คางคกแคระ กบหนอง เขียด บัว เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้. 2542. *มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. ธนาคารไทยพาณิชย์ กรุงเทพฯ*
ชัยวุฒิ พิชะกุล. 2524. *โบราณวิทยาเมืองพัทลุง. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง.*
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา. 2543. *มองสงขลาผ่านโบราณสถาน. หน่วยอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม*
ศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดสงขลา, สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา. 2545. *สงขลาเมืองเก่า : จากหัวเขาแดงถึงท่าแหลมสน. หน่วย*
อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดสงขลา, สำนักงานศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ศรีสุพร ช่วงสกุล. 2542. *รายงานการวิจัยการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดพัทลุง, คณะ*
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.